

REPCE

TARTALOMJEGYZÉK

1	BEVEZETÉS	5
2	ÁLTALÁNOS RÉSZ.....	5
2.1	Bejelentés kezdeményezése	5
2.1.1	Vizsgálati csoportok.....	5
2.2	Bejelentés elfogadása	5
2.3	Vizsgálat szüneteltetése, megszűnése, bejelentések visszavonása, meghosszabbítása.....	6
2.3.1	A vizsgálat szüneteltetése	6
2.3.2	Vizsgálat megszűnése, a bejelentések visszavonása	6
2.3.3	Vizsgálat meghosszabbítása.....	6
2.4	Újabb fajtafenntartó bejegyzése	6
2.5	Bejelentések nyilvántartása	6
2.6	Fajtanév bejelentése.....	7
2.7	Egyéb általános tudnivalók.....	7
2.7.1	Elismerés utáni ellenőrzés.....	7
2.7.2	Felkerülés a Nemzeti, az EU és az OECD fajtajegyzékre.....	7
2.7.3	Visszavonás a Nemzeti Fajtajegyzékről.....	7
2.7.4	A Nemzeti Fajtajegyzéken való szereplés meghosszabbítása	7
3	GAZDASÁGI ÉRTÉKVIZSGÁLATOK GYAKORLATI VÉGREHAJTÁSA	7
3.1	Kísérleti helyek száma	7
3.2	Kísérlet időtartama.....	8
3.3	Kísérletek elrendezése, tenyészterület, parcella méret	8
3.4	Vetőmag beküldése, mennyiségi és minőségi előírások, határidők.....	8
3.4.1	Beküldendő vetőmag mennyisége.....	8
3.4.2	Vetőmag beérkezési határideje	8
3.4.3	Csávázás.....	8
3.4.4	Beküldés.....	9
3.5	Vetőmag szétosztás, kiszállítás.....	9
3.5.1	Standard fajták vetőmagja.....	9
3.5.2	Kísérleti vetőmag maradékok tárolása, kezelése.....	9
3.6	Kísérlet beállítása.....	9
3.6.1	A terület kiválasztása	9
3.6.2	Tápanyag utánpótlás	9
3.6.3	Vegyszeres gyomirtás	10
3.6.4	Vetés	10
3.6.5	Kísérleti parcellák jelzése, kezelése	10
3.6.6	Növényápolás, növényvédelem.....	10

3.6.7	Öntözés	10
3.7	Betakarítás	11
3.8	Adatfelvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése	11
3.8.1	Vetési idő	11
3.8.2	Kelés napja	11
3.8.3	Kezdeti fejlődés erőssége	11
3.8.4	Télállóság	11
3.8.5	Virágzás napja	12
3.8.6	Növénymagasság	12
3.8.7	Állóképesség	12
3.8.8	Érés napja	12
3.8.9	Aratás napja	13
3.8.10	Pergési hajlam	13
3.8.11	Termésmennyiség mérés	13
3.8.12	Nedvességtartalom	13
3.9	Beltartalmi vizsgálatok	13
3.10	Növénykórtani megfigyelések	13
3.10.1.	A repce fehérpenészes szárrothadása	13
3.10.2.	A repce fómás szárrák betegsége	14
3.11	. A kísérletek növénykórtani értékelhetősége	14
3.12	A fajták növénykórtani besorolása	15
4	A GAZDASÁGI ÉRTÉK MEGÁLLAPÍTÁSA	16
4.1	Gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok	16
4.2	Előterjesztés szempontjai	16
5	ELŐTERJESZTÉS FELTÉTELEI	17
6	STANDARDOK HASZNÁLATA	17
7	TÁJÉKOZTATÁS, ADATKÖZLÉS	17
7.1	Általános tudnivalók	17
7.2	Részeredmények közlések	17
8	KÍSÉRLET ELBÍRÁLÁSA	17
8.1	A kísérlet elfogadása	17
8.2	Kísérlet kizárása	18
9	DUS VIZSGÁLATOK	18
9.1	Gyakorlati végrehajtása	18
9.1.1	Vizsgálati helyek száma	18
9.1.2	Vizsgálat időtartama	18

9.1.3	A fajta bejelentésének és visszavonásának határideje.....	18
9.1.4	A vetőmag beérkezésére, mennyiségére és minőségére vonatkozó előírások.....	18
9.1.5	A vetőmag kezelése a vizsgálat befejezése után	19
9.1.6	Vizsgálati irányelv száma	20
9.2	Kísérletek beállítása és végrehajtása.....	20
9.3	Gélelektroforézises vizsgálat.....	20
9.4	Laboratóriumi vizsgálat.....	20
9.5	A DUS vizsgálati eredmények megállapítása, döntési szabályok	20
9.5.1	Megkülönböztethetőség	20
9.5.2	Egyöntetűség.....	20
9.5.3	Állandóság	21
9.6	Egyéb DUS vizsgálati tudnivalók	21
9.6.1	Kiértesítés	21
9.6.2	Állami elismerés meghosszabbítása.....	21
9.6.3	Hibridkombináció	21
10	ELŐTERJESZTÉS TARTALMA	22
11	NÉBIH NEMZETKÖZI TÁJÉKOZTATÁSI KÖTELEZETTSÉGE	22

1 Bevezetés

Magyarországon a növényfajták állami elismerését a 2003. évi LII. törvény „A növényfajták állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról” és annak végrehajtásáról szóló 40/2004. (IV.7.) FVM rendelet (továbbiakban Rendelet) „A növényfajták állami elismeréséről” szabályozza. Idézett Rendelet 2. § (1) szerint a növényfajták állami elismeréséhez és a növényfajta-oltalom megszerzéséhez szükséges kísérleti vizsgálatokat – a Fajtaminősítő Bizottság által jóváhagyott módszertan szerint- a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (továbbiakban: NÉBIH) végzi és azt a Fajtaminősítő Bizottság jóváhagyása után mind a Bejelentőnek, mind a NÉBIH-nek alkalmazni kell.

2 Általános rész

2.1 Bejelentés kezdeményezése

A bejelentést hivatalos bejelentőíven és mellékletein kell megtenni. A adatok valódiságát a bejelentő, illetve képviselője minden oldalon aláírásával igazolja.

Tartalmi és formai követelményeket jogszabály írja elő.

Őszi és tavaszi káposztarepce fajták – hibridek esetében bejelentéskor az éréscsoportot is meg kell jelölni.

2.1.1 Vizsgálati csoportok

Éréscsoportok (fajták – hibridek)

- I. korai
- II. közepes

2.2 Bejelentés elfogadása

A fajtabejelentések folyamatosak, de az adott tenyésztidőszakra vonatkozó bejelentést csak a Rendelet 4. sz. mellékletében meghatározott határidőig lehet elfogadni. A nem a jogszabályban előírt feltételek szerint kitöltött, illetve a nem EU tagországban illetékes Bejelentő írásbeli hozzájárulása nélkül beküldött bejelentő íveket a NÉBIH elfogadás nélkül visszaküldi. A beérkezett bejelentő ívek elfogadásáról a NÉBIH határozatot hoz.

2.3 Vizsgálat szüneteltetése, megszünése, bejelentések visszavonása, meghosszabbítása

2.3.1 A vizsgálat szüneteltetése

A vizsgálat szüneteltetését a Bejelentő egy ízben, egy ciklusra kérheti. A kérelmet legkésőbb a vetőmag beérkezésének határidejéig kell közölni.

2.3.2 Vizsgálat megszünése, a bejelentések visszavonása

A NÉBIH a vizsgálatokat a Rendelet 13.§ (3)-(4) alapján szünteti meg.

A már kísérletbe állított fajtákra vonatkozó bejelentéseket. Bejelentő írásban visszavonhatja. Tárgyévra vonatkozóan a visszavonást a vetőmag beérkezési határidőig (február 10., ill. augusztus 10.) kell megtenni.

2.3.3 Vizsgálat meghosszabbítása

Amennyiben a vizsgálat bármely okból meghiúsul, a vizsgálat ideje legfeljebb egy évvel meghosszabbítható.

2.4 Újabb fajtafenntartó bejegyzése

Az államilag elismert - oltalom alatt nem álló fajták- hazai fajtafenntartására újabb fajtafenntartó(k) jelentkezhet(nek) be az erre szolgáló bejelentő íven. A bejelentés alapján a NÉBIH ellenőrzi a bejelentési dokumentációt, a fajtafenntartás eredményességét, és az új fajtafenntartótól bekért vetőmagot (szaporítóanyagot) egyéves DUS vizsgálatban összehasonlítja a referencia gyűjteményben lévő vetőmaggal (szaporítóanyaggal). Ha a fajtafenntartás összehasonlításának eredménye pozitív, akkor a NÉBIH előterjesztést készít a Fajtaminősítő Bizottság részére az újabb fajtafenntartó bejegyzésére.

2.5 Bejelentések nyilvántartása

A NÉBIH a bejelentőíveket beérkezési sorrend alapján érkezteti és iktatja. Az iktatás során rögzíti a fajtajelölt nevét vagy nemesítői jelzését, amelyen a vizsgálati idő alatt a nyilvántartásban szerepel. A fajta azonosítása a vizsgálat ideje alatt a nyilvántartási szám alapján történik. (Azon fajták, melyek már szerepelnek az EU Közösségi Katalógusában az eredeti regisztrált néven kerülhetnek nyilvántartásra)

2.6 Fajtanév bejelentése

Amennyiben a bejelentő a fajta nevét a bejelentő íven nem adta meg, vagy azon változtatni akar, úgy azt külön kérés nélkül az utolsó vizsgálati év kezdetén kell megtenni.

2.7 Egyéb általános tudnivalók

2.7.1 Elismerés utáni ellenőrzés

A NÉBIH a fajták fenntartását a fajtafenntartótól bekért és a letéti minták összehasonlításával és tenyészkerti szemlével szűrőpróbaszerűen ellenőrzi.

2.7.2 Felkerülés a Nemzeti, az EU és az OECD fajtajegyzékre

Az állami elismerésről szóló határozat kiadása után az állami elismerésben részesült fajták felkerülnek a Nemzeti Fajtajegyzékre. A Nemzeti Fajtajegyzék változásairól a NÉBIH havonta tájékoztatja az Európai Unió Bizottságát (Brüsszel), amely gondoskodik az EU Közös Katalógusra vételről. A NÉBIH évente egy alkalommal küld jelentést az OECD tagállamok részére készülő jegyzék kiegészítéséhez.

2.7.3 Visszavonás a Nemzeti Fajtajegyzékről

Bejelentő bármikor kérheti a fajta állami elismerésének visszavonását, amely a visszavonást elfogadó határozat kelte napjától lép életbe.

2.7.4 A Nemzeti Fajtajegyzéken való szereplés meghosszabbítása

Az állami elismerés 2004. május 1. után bejelentett fajtajelöltek esetén 10 évre, az ezt megelőző pedig 15 évre szól. A Fajtajogosult két évvel a lejárát előtt kérheti a fajta Állami Elismerésének meghosszabbítását, melyet a NÉBIH az előírt egyéves összehasonlító DUS vizsgálatok és adminisztratív eljárások lefolytatása után a Fajtaminősítő Bizottság elé terjeszt. A meghosszabbítás 10 évre történik.

3 Gazdasági értékvizsgálatok gyakorlati végrehajtása

3.1 Kísérleti helyek száma

Őszi káposztarepce: szakmai minimum: 7 hely (minimum 4 értékelhető hely)

Tavaszi káposztarepce : szakmai minimum: 5 hely (minimum 3 értékelhető hely)

3.2 Kísérlet időtartama

Őszi káposztarepce: 3 év, de 2 év, amennyiben valamennyi eredmény megerősítő, pozitív tendenciát mutat.

Tavaszi káposztarepce: 2 év

3.3 Kísérletek elrendezése, tenyészterület, parcella méret

A kísérletek 4 ismétléses véletlen blokk elrendezésűek az állomásra meghatározott randomizáció szerint beállítva.

Egy-egy kísérlet típusban maximum 25 fajta szerepelhet

bruttó parcellaméret:	1,40 x 9,20 m
sorok száma:	6 db
vetésmélység:	3-4 cm
sortávolság:	24 cm
csíraszám: őszi és tavaszi fajták:	650.000 csíra/ha
őszi és tavaszi hibridek:	450.000 csíra/ha

3.4 Vetőmag beküldése, mennyiségi és minőségi előírások, határidők

3.4.1 Beküldendő vetőmag mennyisége

Rendelet 5. sz. melléklete szerint. Nem megfelelő minőségű paraméterrel rendelkező vetőmag a kísérletekből kizárható. Minősége nem lehet rosszabb, mint a mindenkor érvényes vetőmag rendelet (aktuálisan a 48/2004 FVM rendelet) előírásainak feleljen meg, melyet szűrőpróba szerint a NÉBIH ellenőriz.

A vetőmag minőségi tulajdonságait Bejelentő köteles közölni.

3.4.2 Vetőmag beérkezési határideje

Őszi káposztarepce : augusztus 10.

Tavaszi káposztarepce: február 10.

3.4.3 Csávázás

2008 szeptemberétől központi csávázást végzünk. A beküldött vetőmagnak kémiai szerektől mentesnek kell lennie.

Standard fajták.

A beküldött vetőmagvak csak Magyarországon engedélyezett szerrel lehetnek csávázva. A vetőmag csomagoló anyagán a csávázószer nevét fel kell tüntetni.

3.4.4 Beküldés

A vetőmag beküldéséről Bejelentőnek kell gondoskodnia. A vetőmagot az alábbi címre kell eljuttatni: NÉBIH FKÁ. Vetőmagelosztó, 2463 Tordas, Szabadság u. 2.

A Vetőmagelosztóban nyilvántartást vezetnek a beérkezett vetőmagokról.

3.5 Vetőmag szétosztás, kiszállítás

A beérkezett vetőmagokból kell kimérni a kísérleti állomásonként szükséges vetőmag mennyiségeket. A témafelelős elkészíti az éves kiszállítási tervet és Kísérleti Útmutatót és megküldi a kísérletet végzőknek.

3.5.1 Standard fajták vetőmagja

Standard fajták vetőmagjának tárgyában a NÉBIH a bejelentőkkel évente egyeztet.

3.5.2 Kísérleti vetőmag maradékok tárolása, kezelése

A kísérletek lezárása után megmaradt növényanyagot a VEO megsemmisíti. Amennyiben a maradékra a beküldő igényt tart, ezt a beszállításkor írásban jelezni kell.

3.6 Kísérlet beállítása

3.6.1 A terület kiválasztása

Kísérletet csak megfelelő kultúrállapotú, nehezen irtható gyomoktól és talajlakó állati kártevőktől, barázdáktól, és bakháaktól mentes, a talajféleségnek és termőréteg mélységnek megfelelő művelésben részesített, homogén talajminőségű táblába szabad elhelyezni.

Kísérletet ismeretlen agrotechnikai előtörténetű, nem azonos előveteményű táblába elhelyezni nem szabad!

A kísérleti területet az elővetemény lekerülésétől a kísérlet vetéséig folyamatosan gyommentesen kell tartani. Kísérlet, kísérlet után legalább 3 évig nem kerülhet ugyanarra a területre.

Elővetemény korlátozás: napraforgó, szója.

3.6.2 Tápanyag utánpótlás

A kísérleti területre szerves trágyát kijuttatni csak a kísérlet előveteménye alá, vagy azt megelőzően szabad. A szerves trágyát, amennyiben az nem volt vizsgálva, a tápanyag mérlegbe nem kell beállítani. A műtrágya adagokat (beleértve a bór trágyázást is) a kísérleti területre vonatkozó 1 éven belül elvégzett talaj-tápanyag vizsgálatra épített

műtrágya mérleg alapján kell meghatározni, a termőtájról jellemző termésszinthez igazítva.

3.6.3 Vegyszeres gyomirtás

A vegyszeres gyomirtást a növényállományra nézve a lehető legkisebb várható fitotoxikus kárt okozó engedélyezett gyomirtó szerekkel szabad végezni, őszi káposztarepce esetén az őszi alapkezelés kötelező. A gyomirtási tervről a témafelelőst tájékoztatni kell a konzultáció lehetőségének megteremtése érdekében.

3.6.4 Vetés

A vetés javasolt ideje:

őszi káposztarepce : legkésőbb szeptember 15-ig

tavaszi káposztarepce március 31-ig

3.6.5 Kísérleti parcellák jelzése, kezelése

A kísérleti parcellákat a NÉBIH a vetést követő 10 napon belül mind a négy ismételtsben ellátja egyértelmű, tartós jelzésekkel. A parcellavégeket kelés után ki kell egyenesíteni úgy, hogy a parcellák hossza egyenlő legyen. Az első ismételtsben a NÉBIH feltünteti a bejelentő íven szereplő fajtaazonosítót, a további ismételtsben a randomizációs sorszámot.

Kísérletek jelzése

korai érésű fajták kísérlete

korai érésű hibridek kísérlete

középérésű fajták kísérlete

középérésű érésű hibridek kísérlete

3.6.6 Növényápolás, növényvédelem

Talajfertőtlenítés: engedélyezett szerrel történhet

Gyomirtás: Gyomirtás engedélyezett gyomirtó szerrel történhet.

Kártevők elleni védelem: A kísérletet minden állati kártevőtől meg kell védeni.

Kórokozók elleni védelem: Gombabetegségek ellen vegyszeres védekezés nem alkalmazható.

3.6.7 Öntözés

A teljesítményvizsgálatok természetes csapadékviszonyok között folynak.

Őszi és tavaszi káposztarepce esetében, az öntözési lehetőséggel bíró állomásokon szükség és lehetőség szerint kelesztő öntözés ajánlott.

3.7 Betakarítás

A betakarítás megkezdhető, ha az adott kísérlettypusban legalább egy standard fajta alsó becői barnák, bennük a magvak zörögnek, s a felső becők színe drappos-barna (16 %-os nedvességtartalom). A betakarítás a parcellakombájnnal egy menetben történik, egy kísérlettypus valamennyi betakarítását egy napon belül be kell fejezni.

3.8 Adatfelvételezés és a megfigyelőívhez kapcsolódó fogalmak értelmezése

3.8.1 Vetési idő

Az a nap, amikor a vetés történt, ha több napon át tartott, mindegyiket fel kell jegyezni.

3.8.2 Kelés napja

Az a nap, amikor a sorok jól látszanak.

3.8.3 Kezdeti fejlődés erőssége

9-1 értékszámmal kell értékelni a hibrdek között mutatkozó különbséget. 9 értékkel a legerősebbet, 1 értékkel a leggyengébben fejlődő fajtát kell jelölni.

A fejlődés erőssége a kelés utáni 7-10. napon relatív (az adott kísérleti helyen) bonitálás alapján állapítható meg.

A II. és IV. sorozat bonitálásakor kapott átlagadatokat kell közölni:

1 = a legrosszabbul fejlődő,

9 = a legjobban fejlődő fajta.

A bonitálás értelemszerű és értékelés alapja az, hogy minden ismétlésen belül kell 1-es és 9-ös értékű fajtának lenni. A többi értéket a szélső értéket mutató fajta-hoz kell hasonlítani.

3.8.4 Télállóság

Bonitált érték, kipszutulási % alapján: 80-100 % = 1

80- 60 % = 3

60- 40 % = 5

40- 20 % = 7

20- 0 % = 9

Növényállomány ősze

A felvételezést október második felében kell 2 x 1 fm-en végrehajtani a II. és a III. ismétlésben. A parcella elejétől számított 1 m után a 2. sorban az első fm-t, majd ezt követően a 3. sorban a második fm-t kell kijelölni, s meg kell jelölni az 1-1 fm elejét és végét úgy, hogy a karók tavasszal is megtalálhatók legyenek. A karókkal jelzett fm-en belül kell a növényeket leszámolni. A megfigyelőívbe a II. és a III. ismétlés 2 x 1 fm-én leszámolt növényeket kell beírni. Ajánlatos a növény számlálás idején megszámlálni, hogy egy-egy növény hány leveles állapotban van. 20 növény átlag levélszámát a megfigyelőív megjegyzés rovatába kell beírni.

Növényállomány tavasszal

Tavasszal - a szárbaindulás előtt - március hónapban az ősze leszúrt karók közötti növények számát kell a megfigyelőívbe beírni. Amennyiben a tavaszi növény számláláskor a megjelölt helyen több növényt találnak, mint ősze, a megfigyelőív megfelelő rovata fölé kell jegyezni. A kipusztulás %-át a felvételezett növény számlálások alapján számoljuk ki.

3.8.5 Virágzás napja

Amikor az állomány 50 %-a virágzik

3.8.6 Növénymagasság

A talajtól a növény csúcsáig mért távolság, ismétlésenként 10 növény.

3.8.7 Állóképesség

Betakarítás előtt ismétlésenként kell megállapítani az alábbiak szerint:

9 = kiváló - a növény függőlegesen áll (90°)

7 = jó - a növény a függőlegeshez viszonyítva $60-90^\circ$ közötti mértékben dőlt

5 = közepes - a növény a függőlegeshez viszonyítva $30-60^\circ$ közötti mértékben dőlt

3 = gyenge - a növény a függőlegeshez viszonyítva $0-30^\circ$ közötti mértékben dőlt

1 = rossz - a növény a földön fekszik (0°)

3.8.8 Érés napja

Az a nap, amikor a szár középső részén lévő becőkben a magok már sötétbarnák, fényesek, de a felső részben még csak a becők barnulnak és a bennük lévő magok még zöldesek.

3.8.9 Aratás napja

Az a nap, amikor az aratás történt, ha több napon át tartott, mindegyiket fel kell jegyezni.

3.8.10 Pergési hajlam

A pergési hajlamot betakarítás előtti mag bonitálással állapítjuk meg ismétlésenként 1-9 értékszámmal.

3.8.11 Termésmennyiség mérés

A betakarításkor mért termés tömege (kg/parcella).

3.8.12 Nedvességtartalom

Termésből vett minta víztartalma %-ban kifejezve. Meghatározása ismétlésenként kombájn műszerrel vagy szárítószekrénnel a magyar szabvány szerint történik.

3.9 Beltartalmi vizsgálatok

Mintavétel célja: nedvesség-, olaj-, fehérje-, glükozinolát-, erukasav- tartalom meghatározása, egyéb különleges beltartalmi tulajdonságok.

Mintavétel módja: négy ismétlés átlagából 0,3 kg tisztított mintát kell venni.

Minta zárása és jelölése: biztonságos lezárás, kívül-belül olvasható jelölés.

Minta beküldése: Tordas VEO

Káposztarepce beltartalmi vizsgálati szabványok

Olaj és víztartalom egyidejű meghatározása- MSZ EN ISO 10565: 2000

Nedvesség tartalom/ kalibráció/ - MSZ EN ISO 665:2001

Olajtartalom / kalibráció/- MSZ EN ISO 659:2000

Glükozinolát tartalom- MSZ-08-1908-1989

MSZ EN ISO 9167-1:2000

Erukasav tartalom: MSZ ISO 5508:1992

Nyers fehérje tartalom: MSZ 6830 4: 1981

3.10 Növénykórtani megfigyelések

3. 10. 1. A repce fehérpenészes szárrothadása

Kórokozó: *Sclerotinia sclerotiorum*

Státusza: Kötelezően vizsgálandó betegség

Indoklás: az őszi káposztarepce leggyakoribb betegsége. Az országban szinte valamennyi termelőnél előfordulhat

Vizsgálat típusa: spontán fertőzések értékelése a teljesítménykísérletekben.

Vizsgálat időpontja: kötelezően, közvetlenül a betakarítás után, és a betakarítás napján kell elkezdni.

Vizsgálat módszere: mind a négy ismétlésben, a parcellák első töhiány mentes értékelhető sorában a soron végighaladva megszámolják a beteg és az egészséges repceszárazakat.

Adatközlés: fertőzött tő %

3.10.2. A repce fómás szárrák betegsége

Kórokozó: *Leptosphaeria maculans* - *Phoma lingam*,

Státusza: esetlegesen vizsgált betegség

Indoklás: A nem megfelelő vetésváltás következtében alakulnak ki a jelentősebb károk. A vetőmagok fertőződése okozza a legnagyobb kárt.

Vizsgálat típusa: spontán fellépés esetén teljesítménykísérletekben.

Vizsgálat időpontja: kötelezően, közvetlenül a betakarítás után, és a betakarítás napján kell elkezdni.

Vizsgálat módszere: mind a négy ismétlésben, a parcellák első töhiány mentes értékelhető sorában a soron végighaladva megszámolják a beteg és az egészséges repceszárazakat.

Adatközlés: fertőzött tő %

3.11 A kísérletek növénykórtani értékelhetősége

Az adat-felvételezést csak azokban a kísérletekben kell elvégezni, amelyekben a fertőzés mértéke (fertőzési nyomás) lehetővé teszi a fajták fogékonyságbeli különbségeinek megnyilvánulását, azaz a mindenkori fajtasor legfogékonyabb genotípusának fertőzöttsége eléri, vagy meghaladja a 20%-ot (fertőzött felület % vagy fertőzött db %). Ezekben az esetekben a kísérlet valamennyi ismétlésében el kell végezni a felvételezést.

3.12 A fajták növénykórtani besorolása

A fajtajelölteket/fajtákat fertőzöttségük mértéke alapján 5 fogékonysági kategóriába soroljuk be a mindenkorai kísérleti átlag függvényében:

Ha a fertőzöttség kísérleti átlaga $< 50\%$, a besorolás az egyes fajták fertőzöttségének a kísérleti átlagtól való eltérésén alapszik. A kísérleti átlagot 100% -nak (bázisnak) tekintve az adott fajta:

rezisztens (1) minősítést kap, ha fertőzöttsége nem haladja meg a kísérleti átlag értékének $25,0\%$ -át;

mérsékelten rezisztens (2), ha fertőzöttsége a kísérleti átlag értékének $25,1-75,0\%$ -a;

közepesen fogékony (3), ha fertőzöttsége a kísérleti átlag értékének $75,1-125,0\%$ -a;

közepesnél fogékonyabb (4), ha fertőzöttsége a kísérleti átlag értékének $125,1-175,0\%$ -a ;

nagyon fogékony (5), ha fertőzöttsége meghaladja a kísérleti átlag 175% -át.

Ha a fertőzöttség kísérleti átlaga $> 50\%$, a besoroláskor a tényleges fertőzöttség százalékos értékei a rezisztencia/fogékonyság következő fokozatainak felelnek meg:

- (1) 0 - 20 % = rezisztens,
- (2) 21 - 40 % = mérsékelten rezisztens
- (3) 41 – 60 % = közepesen fogékony
- (4) 61 – 80 % = közepesnél fogékonyabb
- (5) 81 – 100 % = nagyon fogékony

A fajtajelölt egy adott vizsgálati évre vonatkozó növénykórtani minősítését (1-5) az abban az évben beállított teljesítmény kísérletek alapján megállapított fogékonysági kategóriák számtani átlaga adja, a lefelé kerekítés szabálya szerint. A végső minősítést a vizsgálati években kapott kategóriák átlagával állapítjuk meg, a fentiekben leírt módon.

Ha egy bizonyos betegség vonatkozásában az ugyanazon fajtára megállapított fogékonysági kategóriák között 2 vagy ennél nagyobb különbség mutatkozik, nem képezünk átlagot. Ezekben, az esetekben az „ellentmondásos viselkedés” megjegyzés kerül a döntési táblázatba, és a Fajtaminősítési Bizottság dönt az adat felhasználhatóságáról.

4 A gazdasági érték megállapítása

4.1 Gazdasági értéket meghatározó tulajdonságok

Kiértékelés módja: a VCU értékelések a véletlen blokkelrendezés szerinti egytényezős kísérletek szokásos metodikája szerint történik (lásd Dr. Sváb János: Biometriai módszerek a kutatásban, Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 1981. Harmadik, átdolgozott és bővített kiadás).

Termőkéesség

A termés megállapítása az arra alkalmasnak ítélt kísérleti helyeken elfogadott parcellák termése alapján történik. Nedvességtartalom adatok megadása helyenként.

Növénymagasság

Télállóság

A kipusztulás egyértelműen a téli időjárásnak köszönhető. A télállósági bonitálás eredménye eléri a 6,0 értékszámot.

Állókéesség

Minőségi tulajdonságok helyenkénti átlagmintából:- olajtartalom,

- glükoszínoláttartalom,
- vetőmag erukasavtartalom,
- fehérjetartalom,

Egyéb különleges beltartalmi tulajdonságok (zsírsav összetétel).

Növénykórtani tulajdonságok : Sclerotinia, Phoma

4.2 Előterjesztés szempontjai

Termőkéesség:

magtermés és olajtermés értékek meghaladják a standardok szintjét.

Beltartalom:

- olajtartalom, 40 %-nál magasabb érték
 - glükoszínoláttartalom, 25 $\mu\text{mol/g}$ -t meghaladó érték 0 kategóriában
25 $\mu\text{mol/g}$ -t meg nem haladó érték 00 kategóriában
 - kis erukasavtartalom vetőmag esetén nem haladhatja meg a 0,5 %-ot,
betakarított termés esetén nem haladhatja meg az 1,0 %-ot
 - nagy erukasavtartalom 50 % felett
- Télállósági vizsgálat eredménye kedvező.

-A 2009-ben elfogadott metodikai alapján végezzük a növénykórtani vizsgálatokat. A vizsgálati eredmények függvényében fogjuk figyelembe venni az előterjesztésnél a növénykórtani tulajdonságokat, amelyek az állami elismerésnél nem kizáró tényezők.

5 Előterjesztés feltételei

Ha a fajtajelölt a DUS követelményeknek és az előterjesztés szempontjainak megfelelő pozitív javaslattal kerül állami elismerési előterjesztésre.

6 Standardok használata

A standard a tulajdonságaik összességében legkedvezőbb fajták közül választható. Egy kísérletben a növényfaj jelentőségétől függően 2-3 standardot célszerű alkalmazni. Évente csak egy standard váltható le éréscsoportonként.

A standardváltást a bejelentőkkel történt egyeztetés alapján a Fajtaminősítő Bizottságnak be kell jelenteni, és nyilvánosságra kell hozni.

7 Tájékoztatás, adatközlés

7.1 Általános tudnivalók

Gazdasági értékvizsgálatok éves eredményeit a Hivatal elektronikus formában a bejelentők részére július folyamán eljuttatja.

Kísérletek megtekintése csak kísérővel (témavezető/állomásvezető) és egyeztetett időpontban kerülhet sor.

7.2 Részeredmények közlések

Természeredmények: július folyamán

Beltartalmi vizsgálatok: november

Előterjesztés elkészítése: Fajtaminősítő Bizottság ülése előtt 2 héttel

8 Kísérlet elbírálása

8.1 A kísérlet elfogadása

A kísérleti parcellák jelölése rendben megtörtént.

A kísérleti terület az egész tenyészidő folyamán megfelelő kultúrállapotban volt, beleértve az ellenőrző utakat is.

A növényzet a fajtára jellemző módon egyenletesen fejlődik, tápanyaghiány, talajfoltok (talajhibák), agrotechnikai hibák nem teszik kiegyenlítetté.

Nem érte jelentős elemi vagy vadkár.

Az előírt megfigyeléseket, méréseket a kijelölt határidőre elvégezték, és ezt megfelelően dokumentálták, az adatokat rögzítették, továbbították.

A CV 18 %-nál kisebb.

8.2 Kísérlet kizárása

A kísérlet kizárásáról a témavezető vagy állomásvezető javaslatára az osztályvezető dönt.

9 DUS vizsgálatok

9.1 Gyakorlati végrehajtása

9.1.1 Vizsgálati helyek száma

Vizsgálati helyek száma: 2

Kétoldalú megállapodás alapján a repce fajtajelöltek DUS vizsgálatát a cseh társhatóság, az ÚKZÚZ végzi.

9.1.2 Vizsgálat időtartama

Vizsgálat időtartama: minimum 2 vegetációs periódus

9.1.3 A fajta bejelentésének és visszavonásának határideje

A fajta bejelentésének és visszavonásának határideje (közvetlenül a NÉBIH-hez):

Tavaszi káposztarepce: január 31.

Őszi káposztarepce: augusztus 5.

9.1.4 A vetőmag beérkezésére, mennyiségére és minőségére vonatkozó előírások

Vetőmag érkeztetésének helye:

ÚKZÚZ Testing Station 569 01 Hradec nad Svitavou

Tel: +420 461 535 003, 461 535 0155

Fax: +420 533 748

Email: ooz.hradec@ukzuz.cz

Vetőmag beérkezésének határideje (közvetlenül az ÚKZÚZ-hoz):

Tavaszi káposztarepce: február 20.

Őszi káposztarepce: augusztus 10.

Szükséges csávázatlan vetőmagmennyiségek:

- szabadelvirágzású fajta	1,0 kg
- hibrid (<i>restaurált, mix, MSL, kompozit</i>)	1,0 kg
- alapegyszeres (<i>többvonalas restaurált hibridek</i>):	0,2 kg
- hímsteril anyavonal (<i>restaurált, mix, MSL hibridek C vonala</i>):	0,2 kg
- fenntartó (hímfertil) anyavonal (<i>restaurált</i>):	0,2 kg
- MSL hibrid anyai komponensének összetevői (<i>A és B vonal</i>):	0,2 kg
- fertilis (restorer) apavonal (<i>restaurált, MSL</i>):	0,2 kg
- fertilis (restorer) fajta (<i>MSL</i>):	0,2 kg
- beporzó hibrid (TC mix és kompozit apai összetevője):	1,0 kg
- beporzó hibrid anyai összetevője (<i>mix, kompozit</i>):	0,2 kg
- beporzó hibrid apai összetevője (<i>mix, kompozit</i>):	0,2 kg
- beporzó vonal (<i>kompozit</i>):	0,2 kg
- anyai hímsteril hibrid (<i>kompozit</i>):	1,0 kg
- hímsteril hibrid anyai összetevője (<i>kompozit</i>):	0,2 kg
- hímsteril hibrid apai összetevője (<i>kompozit</i>):	0,2 kg

Vetőmag minőségi előírások:

- káposztarepce összes komponensének csírázási %:	94,0
- káposztarepce összes komponensének tisztasági %:	99,5

9.1.5 A vetőmag kezelése a vizsgálat befejezése után

Regisztrálás esetén a bejelentőnek még további 0,5 kg csávázatlan vetőmagot kell küldenie a fent szereplő 1,0 kg-os, valamint 0,8 kg csávázatlan vetőmagot kell küldenie a fent szereplő 0,2 kg-os vetőmagtételéből etalon minta céljára. A regisztráció időtartama alatt a NÉBIH az etalon mintát a szükségletnek megfelelően felújítja.

A letéti minta érkeztetési helye: **NÉBIH Vetőmagelosztó, H-2463. Tordas, Szabadság u. 2.** Ha a vizsgálatok alapján a fajtát regisztrálják, akkor a kísérleti célra beküldött vetőmag maradéka a tartós tárolóba kerül. A regisztráció időtartama alatt a NÉBIH az etalon mintát a szükségletnek megfelelően felújítja. A letéti felújító tétel bekérése esetén két egymást követő vizsgálati évben nem küld a bejelentő felújító mintát, akkor a témavezető joga és kötelessége az adott fajta állami elismerésének a visszavonását előterjeszteni.

9.1.6 Vizsgálati irányelv száma

Vizsgálati irányelv száma: CPVO-TP/36/1 (melléklet)

9.2 Kísérletek beállítása és végrehajtása

-Tulajdonságtáblázat

CPVO-TP/36/1 (melléklet)

9.3 Gélelektroforézises vizsgálat

Nincs

9.4 Laboratóriumi vizsgálat

Erukasav tartalom meghatározása

9.5 A DUS vizsgálati eredmények megállapítása, döntési szabályok

9.5.1 Megkülönböztethetőség

A fajta megkülönböztethető, ha minden más fajtától, amelynek létezése a bejelentés időpontjában közismert, világosan megkülönböztethető. Csak regisztrációra, fajtaoltalom nélkül akkor megkülönböztethető, ha az EU közös fajtakatalógusán lévő fajtáktól világosan megkülönböztethető.

Minőségi tulajdonságoknál két fajta között akkor tekinthető a különbség világosnak, ha egy vagy több tulajdonság esetében a kifejeződési értékek két különböző fokozatba esnek.

Nem valódi minőségi és vizuálisan regisztrált mennyiségi tulajdonságoknál a különbség akkor világos, ha az összehasonlított fajták közötti különbség nagyobb, mint a tulajdonságok kifejeződésének fajtán belüli szóródása. (minimum distans).

Mért mennyiségi tulajdonságoknál a különbség akkor világos, ha egy vagy több tulajdonság esetén a felvételezett értékek közötti különbség statisztikai módszerrel igazolt. (t próba, varianciaanalízis, a megkülönböztethetőség százalékos módszere).

9.5.2 Egyöntetűség

Egy fajta egyöntetű, ha az elűtő növényegyedeinek száma nem haladja meg az előírt határértéket. Vizuális megfigyelés esetén az egyöntetűséget az eltérő egyedek alapján határozzák meg. Mérések esetén az egyöntetűséget COYU, vagy más megfelelő statisztikai módszerrel kell meghatározni.

Abban az esetben, ha az egyöntetűséget az eltérő egyedek alapján határozzák meg, az eltérő növényeket vagy növényi részeket 200 növényen kell megszámolni.

Egyöntetűségi probléma előfordulása esetén a DUS vizsgálatához és a letéti minta képzéséhez a NÉBIH akkor fogad el a bejelentőtől maximum egy alkalommal új vetőmagot, ha az abszolút homogenitási vizsgálat során az eltérő egyedek száma nem haladja meg az irányelvekben megengedett értékek kétszeresét, vagy a relatív homogenitás esetén az egyes tulajdonságokra számolt szórás érték sehol sem haladja meg az összehasonlító fajták átlagszórás értékének kétszeresét.

9.5.3 Állandóság

Az állandóságot a DUS vizsgálat során nem figyeljük meg, azt a fajtafenntartótól később bekért vetőmagnak az etalon vetőmaggal történő összehasonlításával ellenőrizzük. Döntési alapelv: amelyik fajta a DUS vizsgálat során egyöntetű, az állandónak tekinthető.

9.6 Egyéb DUS vizsgálati tudnivalók

9.6.1 Kiértesítés

A DUS problémákról a bejelentő /képviselő /nemesítő kiértesítését az észlelést követően, lehetőség szerint azonnal meg kell tenni (probléma személyes bemutatása a kísérletben), míg az írásos rögzítésére az időközi jelentésben kerül sor.

A végleges jelentést legkésőbb a Fajtaminősítő Bizottság üléséig el kell készíteni.

9.6.2 Állami elismerés meghosszabbítása

Az állami elismerés meghosszabbításának vizsgálati időtartama, a letéti felújító vizsgálattal megegyező módon, egy vizsgálati ciklus. A meghosszabbítás követelményeinek csak akkor felel meg a fajta, ha ebben a vizsgálati ciklusban a DUS-vizsgálat során eleget tesz a fajtaazonosság és egyöntetűség (morfológiailag nem különbözik az eredeti letéti mintából felnevelt növény fajtaleírásától) követelményeinek. (Rendelet 18.§ 2. és 4. bekezdései). Amennyiben az egyöntetűség vizsgálata során probléma lép fel, az állami elismerés meghosszabbításának DUS-vizsgálata új vetőmaggal, még további egy évvel meghosszabbítható.

9.6.3 Hibridkombináció

A hibrid keresztezési képletét a bejelentés után nem lehet megváltoztatni. Ez kizárja az átnevezési lehetőséget, melynek során a bejelentő átkódol egy nyíltvonalat, vagy egy

már regisztrált vonalat. Bármely ilyen esetben ha átkódolás ténye merül fel (a technikai kérdőíven fel nem tüntetett) a vonal és vele együtt a hibrid elutasításra kell hogy kerüljön. (Rendelet 13.§ 3. bekezdés c, pontja).

10 Előterjesztés tartalma

A DUS vizsgálatok eredményességéről a NÉBIH közvetlenül, a Fajtaminősítő Bizottság közreműködése nélkül dönt.

A gazdasági értékvizsgálatok lezárása után pozitív DUS vizsgálati eredménnyel a fajtát a NÉBIH állami elismerésre vagy a vizsgálatok megszüntetésére a Fajtaminősítő Bizottság illetékes szekciója elé terjeszti.

Az állami elismerésre javasolt fajta előterjesztésének tartalma:

- 1) Egy-egy faj fajtájának előterjesztését egy bevezető nyitja meg, amely az illető faj termesztésének, fajtaellátottságának helyzetét mutatja be, illetve egyéb idevonatkozó információt közöl.
- 2) Fajtánként szöveges előterjesztés készül.
- 3) Fajonként egy döntési táblázat készül, amely tartalmazza a döntéshez felhasználható tulajdonságokat és az egyes tulajdonságoknál előírt döntési kritériumokat.
- 4) Az előterjesztés tartalmazza a második vagy harmadik évi évenkénti, és az összevont kísérleti eredményeket tartalmazó táblázatokat.

11 NÉBIH nemzetközi tájékoztatási kötelezettsége

A fajta bejelentéséről, a bejelentés visszavonásáról, a fajta állami elismeréséről, illetve az állami elismerés megszüntetéséről, továbbá a fajtanév és a fajtafenntartó változásáról az EU Bizottságot és a tagországok hatóságait tájékoztatni kell.

Az UPOV CAJ/51/4 dokumentuma alapján az alábbi információkat kell az UPOV részére megadni, amelyet javasolnak hivatali kiadványban is közzétenni:

- a bejelentés napja,
- a fajta nyilvántartási száma,
- a javasolt végső fajtanév,
- a bejelentések visszavonása,
- a bejelentések visszautasítása,
- az állami elismerés megadása.